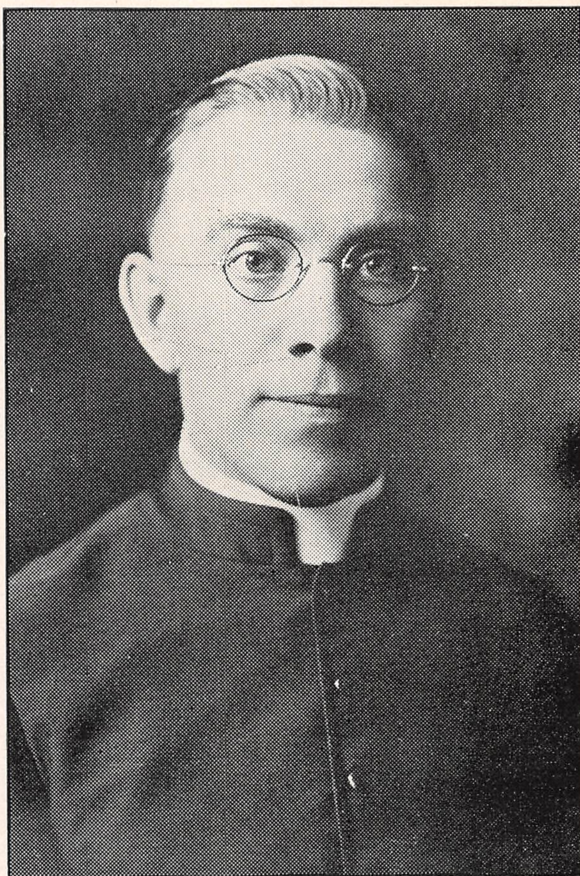
dalykas buvo visai naujas, tad, trumpai pasikalbėjusios, išsirinko komisiją, kuri turėtų organizacijos darbą pradėti ir vesti Chicagoje. Kaipo daugiausia dirbusios ir žinančios šį dalyką, Antanina buvo išrinkta komisijos, ir bendrai viso darbo, pirmininke, o Jokubauskaitė pagelbininke. Tačiau, nujausdama, kad Chicagoj bus palankesnės apystovos tęsti pradėtąjį darbą, kurio ji negalėtų vesti gyvendama rytuose, A. Jakaitytė patarė kitai pavesti pirmininkavimą, o ji padėsianti patarimu ir darbu tarp rytiečių. Sutikta su jos patarimu ir į komisijos pirmininkes išrinkta Uršulė T. Jokubauskaitė.

Vienok drąsios Antaninos mintys, pareikštos žodžiu ir spaudoj — rašinėjo į laikraščius "Draugą", "Kataliką", "Amerikos Lietuvį" ir vėliau į "Moterų Dirvą", — susiduria su tuo pačiu siauriaprotišku nesąmoningu pasipriešinimu, net iš kai kurių neva inteligentų, kurį visais amžiais sutinka naujos idėjos. Tačiau idėjos, jei didžios, nežūna, kaip žmonės. Taip ir organizuotos lietuvių moterų veiklos idėjos nežūvo, ypač kuomet radosi ir iš vyrų pusės tokių, kurie į tą klausimą blaiviai žiūrėjo. Tokie du, kurie visa galva aukščiau už kitus tuo atžvilgiu stovėjo, jau minėti: J. Miliauskas, dabar jau miręs, ir dabartės kan. F. S. Kemėšis.

Ypač dideliu dėkingumu visuomet bus minimas kan. Kemėšis, kuris pirmutinis išpildė Uršulės Jokubauskaitės prašymą — atidaryti savo redaguojamo laikraščio "Draugo" skiltis įvedimui "Moterų Skyriaus", kurio vardą vėliau pakeitė į "Moterų Dirva". Tą skyrių pavedė U. T. Jokubauskaitei redaguoti. Ir pats raštu, žodžiu ir patarimais gelbėjo Moterų Sąjungos steigėjoms, o savo užuojauta tikra parama buvo Antaninai tarp keršto ir neapykantos bangų antplūdžio.

Šiais laikais sunku ir besuprasti, iš kur radosi tos šlykščios kolionės, tiesiog gyvališka neapykanta, kurią A. Jakaitytė turėjo pakelti, ir už ką? Už tai, kad jautri jos širdis negalėjo pakęsti tos paniekos ir išnaudojimo, kurio visas moterų luomas buvo pavergtas, kad jos blaivus ir gilus protas permatė būdą, kaip tą blogumą panaikinti, o permačius pirmutinė visą širdimi atsidavė tai kovai.

Kun. Pranciškus Juškaitis,

Cambridge, Mass., lietuvių parapijos klebonas, žymus Amerikos lietuvių veikėjas, didelis organizacijų rėmėjas, daug pasidarbavęs įregistravimui Moterų Sąjungos čarterio Massachussetts valstybėj. Kun. P. Juškaitis trumpą laiką yra buvęs ir "Moterų Dirvos" redaktorium. Už uolų pasidarbavimą Sąjungai 4-me seime pakeltas į Garbės narius.

Tačiau tie sunkūs dvasios pergyvenimai paliko savo pėdsakus. Visa širdimi trokšdama pasisekimo atbundančiai lietuvių moterų sąmonei, ir matydama kaikurių asmenų aklą nusistatymą griauti, kad ir kilniausį darbą, vien tik dėl to, kad ji yra sumanytoja ir uoli rėmėja to darbo, prisibijodama, kad jos vieša darbuotė nepakenktų pletotis jaunutei Moterų Sąjungai, nutarė pasitraukti iš viešo veikimo.

Kad ir pasitraukė, anaiptol, nenustojo veikti. Iki neapleido Amer. Jungt. Valstybių palaikė glaudžius santykius su Moterų Sąjungos Centro pirm. Uršule T. Jokubauskaite ir su kitomis veikėjomis,

Pirmoji Mot. Sąjungos Centro pirmininkė

MŪSŲ istorija nėra tokia blanki ir tik organizacijų vardais linksniuojama, bet davė didelį įnašą tautos ir kultūros istorijai. Moterų Są-ga suvaidino ir tebevaidina mūsų išeivijoje žymų vaidmenį. Išsitarus apie šią garbingą sąjungą, tenka ilgiau stabtelti prie vienos iš Są-gos steigėjų, pirmosios Centro valdybos pirmininkės, pirmosios "Moterų Dirvos" redaktorės, žymios veikėjos Uršulės Jokubauskaitės-Daukantienės, kuri šiemet mini savo visuomeninio darbo dvidešimts penkių metų sukaktį. Tai viena iš nedaugelio žymiųjų lietuvių moterų veikėjų mūsų išeivijoje.

"Uršulė Jokubauskaitė gimė 1897 m., Sausio 22 d., Určiniškių vienkiemy, Kaltinėnų valsč. Amerikon tėvai nusivežė tik keturių metų ir apsigyveno Worcestery. Tenai lankė pradžios mokyklą. Vėliau lankė vakarinius kursus ir baigė American International College (gimnaziją). Ypač ją viliojo socialiniai mokslai. Dar 1913 m. ima dalyvauti organizacijose. Bet 1914 m. tenka ir pačiai būti vienai pirmųjų Amerikos Lietuvių Romos Katalikių Moterų Sąjungos steigėjų. Amerikos Lietuvių Romos Katalikų Federacijos ketvirtame kongrese, Rugsėjo 23—25 dienomis, susiburia: U. Jokubauskaitė, Jakaitytė, Stankevičiūtė, M. Gurinskaitė, dr. S. Šlakienė, F. Nutautaitė-Aleksienė, F. Macijauskaitė-Šatienė, A. Sutkaičiūtė ir A. Nausėdienė ir duoda užuomazgą Moterų Są-gai. Lapkričio 17 d. įvyko minėtos komisijos posėdis, kuriam pirmininkavo U. Jokubauskaitė ir sekretoriavo M. Gurinskaitė (mirus 1937. XI. 11). U. Jokubauskaitė patiekė svarstyti ir Są-gos įstatus, bet liko nebaigti ir tik įvykus

Uršulė Jokubauskaitė-Daukantienė

Gruodžio 13 d. kitam susirinkimui įstatai priimti ir išrinkta pirmoji Centro valdyba. Pirmininke išrinkta U. Jokubauskaitė, o sekretore M. Gurinskaitė. 1913 m. įvykęs antras Moterų Są-gos suvažiavimas iškėlė klausimą leisti savo organą. Suvažiavimas pritarė, parinko vardą "Moterų Dirva" ir pakvietė redaktore Uršulę Jokubauskaitę. Tų pat metų Spalių mėn. išėjo pirmas "Moterų Dirvos" numeris. Vėliau ją matom einant įvairias pareigas, o redakcijos ir įstatų komisijos nare išbuvo iki pastarųjų laikų. Tik ir

---

ragindama jas prie didesnių pastangų, drąsindama ir patardama, o atydžiai sekdama Moterų Sąjungos augimą džiaugėsi jos laimėjimais ir sielojosi nepasisekimais. Ji savęs nepaiso, neieško garbės; vienintėlis širdies troškimas — pakelti moterų kultūrą, pagerinti jų būvį. Gyvena ir aukojasi tam tikslui.

Perėmusios iš jos rankų žibintą, neškime jį drąsiai ir vertingai, siekdamos jos idealo — moterų ir visos žmonijos gerbuvio.

Uršulė T. Daukantienė